ROK IV

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 12

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 CZERWCA 1929 R.

II ZJAZD CHEMIKÓW POLSKICH

Siedem lat upłynęło od wielkiej powojennej manifestacji chemików polskich, którzy w r. 1922 zjechali się w Warszawie, aby tłumnie wziąć udział w pierwszym ogólno-polskim kongresie chemicznym. I Zjazd Chemików Polskich, organizowany przez Polskie Towarzystwo Chemiczne, dał obfity materjał świadczący o naukowym i technicznym rozwoju chemji w Polsce. Opierając się na ilości wygłoszonych podówczas odczytów i referatów, nie bez słuszności sądzono, że polskie zjazdy chemiczne należy urządzać dość często, np. co 2 lata, i wyznaczono nawet termin następnego Zjazdu, ustalając, że odbędzie się on w Krakowie. Niesprzyjające okoliczności nie pozwoliły jednak zrealizować zamierzenia i dopiero na lipiec roku bieżącego zwołany został II Zjazd Chemików Polskich — tym razem do Poznania.

Wybór miejsca Zjazdu nie jest przypadkowy. Powszechna Wystawa Krajowa ściąga do Poznania liczne wycieczki, zjazdy i kongresy, które wybrały sobie okres wystawowy, aby zapoznać się z przeglądem 10-cioletniego dorobku polskiego, a równocześnie podnieść wielkie znaczenie Wystawy. Zjazd Chemiczny będzie więc miał możność nietylko wysłuchania przeszło trzech setek zgłoszonych referatów, lecz również dokładnego zwiedzenia Wystawy, zwłaszcza jej chemicznego działu

Program obrad jest następujący:

1 lipca

Spotkanie koleżeńskie o godz. 20 w restauracji „Belweder", ul. Marszałka Focha 42.

2 lipca

Posiedzenie Rady Zjazdu o godz. 11 w Rektoracie U. P. Coll. minus.

Inauguracja Zjazdu o godz. 12 w Auli Uniwers. Poznańskiego. Sprawozdanie Komitetu Wykonawczego. Przemówienie Prof. Uniwersytetu Monachijskiego Dr. Kazimierza Fajansa na temat: „Siły chemiczne i budowa atomu".

Od godz. 15 do 19: Otwarcie i posiedzenie wszystkich sekcyj.

3 lipca

od godz. 9 do 13: posiedzenie sekcyj
od godz. 15 do 19: posiedzenie sekcyj

4 lipca

od godz. 9 do 13: posiedzenie sekcyj
od godz. 17: plenarne posiedzenie, Inż. E. Trepka: „Przyszłość przemysłu chemicznego w Polsce"
godz. 22: raut u Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

5 lipca

od godz. 9 do 13: posiedzenie sekcyj
od godz. 15 do 16: zamknięcie sekcyj
od godz. 16 do 17: posiedzenie plenarne, Prof. J. Zawadzki „Z zagadnień bieżących technologji chemicznej"
Inż. B. Przedpełski: Organizacja inżynierów chemików w Polsce.

Zamknięcie zjazdu.

godz. 21: koleżeńska kolacja.

6 — 7 lipca

Wycieczki. Luboń: Fabryka drożdży i R. May, Cegielski, Gazownia, Malta — papiernia, Akwawit: Rektyfikacja i Fabryka Likierów.

Regulamin przewiduje wyłonienie kilku sekcyj, wśród nich jedna poświęcona jest chemji technicznej. Nie wątpimy, że — podobnie jak w I Zjeździe Chemików Polskich — w obecnym również weźmie udział poważny zespół przemysłowców świadcząc, że idea bliskiej współpracy nauki z techniką nietylko nie jest obca polskiej wytwórczości chemicznej, lecz że na ten element racjonalnej produkcji zwrócona jest szczególna uwaga polskiego wytwórcy.

FABRYKA CHORZOWSKA

Zostało ogłoszone drukiem sprawozdanie Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie za rok 1928. Publikacja ta zawiera niezmiernie interesujący materjał informacyjny i statystyczny o fabryce chorzowskiej. Ze sprawozdania wynika przedewszystkiem, że fabryka chorzowska rozwija się nieustannie z roku na rok, obniżając równocześnie koszta produkcji. Gdy więc zużycie na 1 tonnę związanego azotu wynosiło w r. 1927: wapna 3.397 kg., koksu 2.438 kg., elektrod 144 kg., azotu niezwiązanego 2.250 mtr.³, to w r. 1928 liczby te zmiejszyły się do 3.294 kg wapna, 2.296 kg. koksu, 133.7 kg. elektrod, 2.070 mtr³. azotu gazowego. Wydajność pracy wzrosla o 12%, z 79,5 kg. azotu na każdą przepracowaną dniówkę roboczą w r. 1927 do 87,9 azotu w r. 1928.

Rozwój finansowy fabryki chorzowskiej może być zilustrowany następującemi liczbami:

	1925	1926	1927	1928
	w tysiącach złotych			
Obrót ze sprzed. produktów	21.061	42.534	55.325	52.080
Zysk brutto	4.176	12.279	17.226	20.009
Nowe inwestycje	1.465	1.334	6.970	8.392
Wpływy gotówką do kasy państwowej	590	5.725	4.100	2.500

Produkcja azotu wyniosła:

1921 (administr. niemiecka)	74.300 t.
1926	116.780 „
1927	143.150 „
1928	153.350 „

Ponieważ fabryka chorzowska budowana była początkowo przez rząd niemiecki na produkcję najwyżej 20.000 t. azotu, przeto powiększenie wydajności fabryki o 67% zawdzięczać należy wyłącznie administracji polskiej.

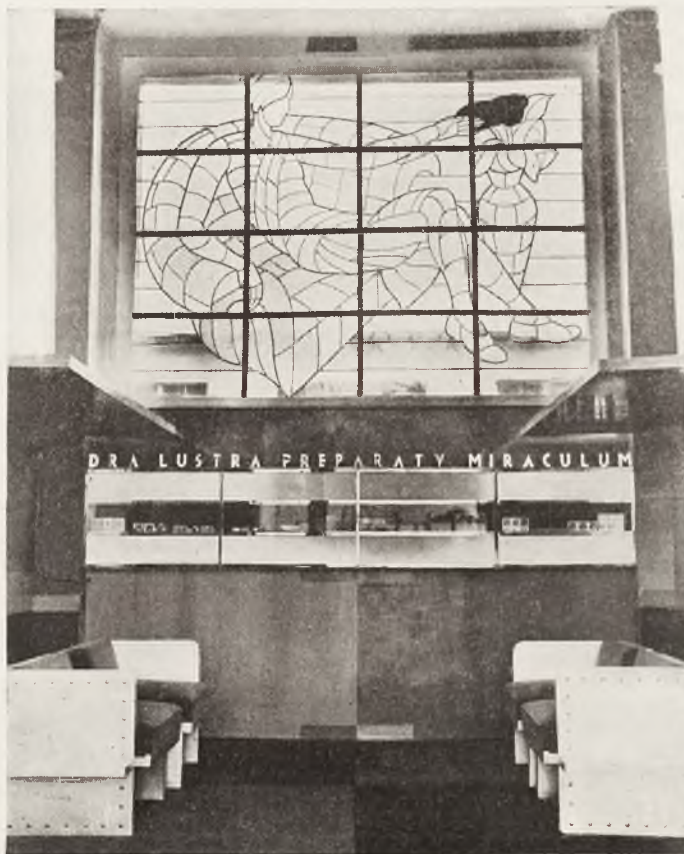
Na specjalną uwagę zasługuje fakt, że cena polskiego azotniaku jest o 6 groszy niższa od ceny niemieckiej — w przeliczeniu na 1 kg. azotu. Gdyby więc nie było produkcji Chorzowa i rolnictwo musiało kupować azotniak w Niemczech, gdzie ceny są stosunkowo najniższe — to przepłaciłoby zgórą 2 miljony złotych.

Interesujące jest przesunięcie konsumcji azotniaku z zachodu na wschód. Gdy w r. 1927 Wielkopolska i Pomorze zakupiły 72,4% chorzowskiej sprzedaży azotniaku, b. Kongresówka 20,2% Małopolska 4,85%, Śląsk — 2,55%, to w r. 1928 liczby te wyniosły: dla Wielkopolski i Pomorza 65,5%, dla b. Kongresówki 24,3%, dla Małopolski 6,8%, dla Śląska 3,35%.

W planach najbliższej przyszłości nie leży podwyższenie produkcji azotniaku, z uwagi na pewne załamanie konsumcji w roku ubiegłym. Zamierzone jest natomiast zwiększenie produkcji saletry chorzowskiej „Nitrofos", saletry sodowej oraz kompozycyj nawozowych saletry amonowej z węglanem wapnia oraz salmjaku z węglanem wapnia. Celem wykonania tego programu — fabryka chorzowska kończy budowę syntezy amonjaku oraz młynów do przemiału fosforytów i kamienia wapiennego.

Z POWSZECHNEJ WYSTAWY KRAJOWEJ

Przed otwarciem P. W. K. reprodukowaliśmy w „Wiadomościach Przemysłu Chemicznego" projekty kilku stoisk w pawilonie chemicznym Wystawy. Obecnie przystępujemy do umieszczania fotografij ciekawszych, wykonanych już standów i zaczynamy od reprodukcji stoiska Sp. z ogr. odp. „Miraculum" (Kraków). Stoisko to znajduje się w dziale perfumeryjno - kosmetycznym pawilonu chemicznego i zasługuje na specjalną uwagę, ze względu na proste i harmonijne rozwiązanie kompozycji.

Komisyjne obejrzenie stoisk grupy chemicznej Wystawy przez Komisję Sędziowską — celem przedstawienia wystawców do odznaczeń odbędzie się dn. 30 czerwca r. b. W skład Komisji wchodzą pp. Inż. Antoni Dziurzyński — przewodniczący, Dr. Józef Berlinerblau — zastępca przewodniczącego, Inż. Wiktor Sommer — sekretarz, oraz Inż. Eugenjusz Berger i Dr. Stefan Otolski — członkowie.

POKAZ MASEK PRZECIWGAZOWYCH

W dniu 29 maja miał miejsce pokaz masek ochronnych przeciwgazowych w Głównej Komendzie Straży Ogniowej Warszawskiej, Nalewki 3.

Praktyczne demonstracje poprzedzone zostały wyjaśnieniami, udzielanemi przez przedstawicieli Laboratorjum D-rów B-ci Hepner, którzy maski przeciwgazowe u siebie montują.

Demonstrowano maski w trzech różnych warunkach, w pomieszczeniach zamkniętych i wypełnionych: 1) gęstym gryzącym dymem, powstałym z gałęzi i szmat zaoliwionych, 2) amonjakiem ulatniającym się z otworzonej bomby stalowej oraz 3) mieszaniną trujących gazów powstałych z palącej się siarki i z płonącego w naczyniu siarczku węgla.

We wszystkich trzech wypadkach 2-ch strażaków wpuszczono do pomieszczeń pod kontrolą czasu przebywania w zatrutej atmosferze, po nałożeniu typu masek używanych powszechnie przez straże ogniowe.

Maski zaopatrzone były w pochłaniacze specjalne i t. zw. uniwersalne dla ochrony od wszelkich gazów trujących, z wyjątkiem tlenku węgla. W atmosferze dymu zastosowano też pochłaniacz dla tlenku węgla ze specjalnym filtrem, który może być skombinowany z aparatem tlenowym.

Wszystkie próby wykazały dobrą sprawność masek ochronnych.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Nakładem Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej ukazało się wydawnictwo podręczne pod nazwą „Encyklopedja polskiego rolnictwa, przemysłu handlu i finansów". Informator ten stanowi pierwszą próbę systematycznego ujęcia danych statystycznych, obejmujących całe państwo.

Dział rolniczy obejmuje statykę i dynamikę gospodarstwa rolnego w Polsce, opracowane ze strony ekonomicznej. Dział handlu — obok pojęć wstępnych — zawiera ustawodawstwo handlowe, handel wewnętrzny i zagraniczny oraz politykę handlową. Dział finansów uwzględnia w szerokiej mierze obecny stan bankowości prywatnej i omawia, między innemi, stosunek do banków państwowych, kredyty zagraniczne, płynność oraz sprawę penetracji kapitałów zagranicznych do naszych banków prywatnych. Dział przemysłowy uwzględnia ostatnie wiadomości, zebrane przez Główny Urząd Statystyczny w w wyniku specjalnej ankiety, rozesłanej stosownie do rozporządenia Rady Ministrów z czerwca 1927 r.

W jednym tomie, zawierającym ok. 300 stron tekstu, zgromadzony został olbrzymi materjał informacyjny, podany w formie skondensowanej lecz przejrzystej. Autorami poszczególnych działów są pp. E. Szturm de Sztrem, M. Kaczorowski, B. Balukiewicz, L. Makowski oraz ś. p. T. Janiszowski.

Nietylko cel, na jaki przeznaczony jest czysty dochód z wydawnictwa, lecz również interesująca treść skłaniają nas do zwrócenia uwagi przedsiębiorstw związkowych na ukazanie się pożytecznej encyklopedji.

KRONIKA

Dn. 7 czerwca r. b. odbyło się w Min. Przemysłu i Handlu posiedzenie w sprawie rozdziału kontyngentu makuchów, wydzielonych do wolnego wywozu — w ilości 5.000 t. Na zebraniu obecni byli przedstawiciele Związku Przemysłu Chemicznego, Związku Olejarni oraz Centrali Kupców Żydowskich. Po obszernej dyskusji uzgodniono następujący projekt podziału: 3.500 t. przyznane ma być 6-ciu olejarniom, stale eksportującym makuchy, 1.500 t. pozostanie w dyspozycji Min. Przemysłu i Handlu, które rozdzielać je będzie pomiędzy zgłaszających się kupców lub drobne olejarnie.

Państwowy Instytut Eksportowy donosi, że od dnia 1 września 1928 r. do 30 kwietnia 1929 sprzedano w Czechosłowacji spirytusu opodatkowanego 190.000 hl., z czego: na cele przemysłowe — 12.676 hl., spirytus denaturowany — 114.200 hl., denakol — 35.700 hl.

Nakładem Związku Zawodowego Papierni Polskich ukazała się broszura p. Tadeusza Czerniejewskiego, Dyrektora Związku Papierni p. t. „Przemysł Papierniczy w Polsce". Broszura zawiera interesujące dane, dotyczące fabryk papieru i celulozy oraz reprodukcje tablic, wywieszonych na Powszechnej Wystawie Krajowej.

Dn. 7 czerwca r. b. odbyło się plenarne posiedzenie Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, celem rozważenia sprawozdania z działalności Komitetu, wysłuchanie sprawozdania finansowego, wreszcie uchwalenia szeregu norm przedstawionych przez poszczególne komisje. Nowe normy dotyczą przemysłu budowlanego i metalowo-maszynowego. Komisja Technologji Chemicznej nie przedstawiła na tegoroczne posiedzenie żadnych norm, gdyż wszystkie prace nad ustaleniem nowych norm chemicznych są jeszcze w toku — w niektórych wypadkach już w stadjum końcowem.

ECHA

* W ubiegłym miesiącu zmarł jeden z najwybitniejszych francuskich przemysłowców chemicznych, dyrektor generalny „Etablissements Kuhlmann", prezes „Société de Chimie Industriele" ś. p. Donat Agache. Zmarły położył nieocenione zasługi w rozwoju francuskiego przemysłu chemicznego, zarówno w dziedzinie nieorganicznej, jak zwłaszcza syntetyczno-organicznej. Doprowadził do porozumienia z niemieckiemi przedsiębiorstwami chemicznemi, odegrał wreszcie niepoślednią rolę w organizacji francuskiego przemysłu chemicznego.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	580 zł.
Alkohol metylowy techniczny	— „
„ „ czysty 99%	— „
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,68 „
Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,80 „
„ granulowany za 1 kg % N_2	2.— „
Azotan amonowy	103.60 „
Benzen handlowy 90%	91 „
„ czysty	103 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	22 „
Chlorek cynku (ług 50%)	55 „
Chlorek wapna bielący	40 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	900 „
„ „pro narcosi"	1.900 „
Fenol czysty	300 „
Formalina 30%	280 „
Fosfory rachowskie surowe	3.50—4 „
Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	319 „
„ techniczna	200 „
Karbid	58—62 „
Karbolineum	45 „
Klej kostny	270 „
Klej skórny	400 „
Krezol	140 „
Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	110 zł
Kwas mrówkowy 85%	241 „
„ siarkowy 60° Bé	7,74 „
„ solny bez arsenu	16 „
„ octowy techn. 30%	130 „
Mączka fosforytowa rachowska 16,5% P_2O_5	7,20—8,25 „
„ kostna odklejona 30% P_2O_5	20 „
Naftalen surowy prasowany	34,50 „
„ czysty w łuskach	68 „
Octan sodu	160 „
„ ołowiu	270 „
Oleina zwierzęca destylat	300 „
„ „ saponifikat	290 „
Oleum 20%	20,85 „
Pirydyna czysta za 1 kg.	12 „
Smoła preparowana	22 „
Siarczan amonu	43 „
Siarczek sodu 60/62%	70 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	16 „
Stearyna	280 „
Superfosfat 16%	13,76—15,20 „
Toluen czysty	120 „

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdą rozumieją się wraz z opakowaniem

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 14, telefon 410-14 Wychodzi 1-go i 15-go każdego miesiąca

Wydawca: w imieniu Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej — Dyrektor Związku, Inż. EDMUND TREPKA.

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. Drukarnia „Rola" J. Buriana, Mazowiecka 11